

BASIN BÜLTENİ

17.07.2025

İdris Şahin:
"Ayakkabıyla bile girilemeyen Salda Gölü'nü besleyen dağları dahi tehdit ediyorsunuz"

DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı ve Ankara Milletvekili İdris Şahin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde (TBMM) görüşülen enerji ve maden düzenlemesine tepki gösterdi. Yeni Yol grubu adına söz alan Şahin, düzenlemenin beş maddesine dikkat çekerek, anayasa ve hukuk devleti ilkelerine olan aykırılıkları gündeme getirdi. Şahin, iktidara "Dağları dahi tehdit ediyorsunuz" eleştirisinde bulundu.

Şahin'in konuşmasında öne çıkan başlıklar şöyle:

"Çevre hakkı, mülkiyet güvencesi ve demokratik denetim etkisizleştiriliyor"

"Bugün Genel Kurulda görüşmekte olduğumuz 215 sıra sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, kamuoyuna enerji arz güvenliğini sağlama, madencilik faaliyetlerini hızlandırma ve yatırımları kolaylaştırma hedefiyle sunulmuş olsa da teklifin maddelerine dikkatlice baktığımızda hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan, çevre hakkını zayıflatan, mülkiyet

güvencelerini hiçe sayan ve demokratik denetimi etkisizleştiren ciddi düzenlemeler içerdiğini görüyoruz."

"Beş madde teklifin gerçek amacını açıkça ortaya koymaktadır"

"Bu teklifin özünde yatırım süreçlerini hızlandırma bahanesiyle temel anayasal ilkeleri devre dışı bırakma eğilimi vardır. Oysa, enerji yatırımları ile çevre güvenliği, kalkınma ile hukuk düzeni birbirinin alternatifi değil, tamamlayıcısıdır. Bu bağlamda, özellikle 5 maddeye, 1'inci, 2'nci, 4'üncü, 11'inci ve 12'nci maddelere ayrıca dikkat çekmek istiyorum çünkü bu maddeler teklifin gerçek amacını açık bir biçimde ortaya koymaktadır."

"ÇED süreci işletilmeden ruhsat alınabilecek"

"Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1'inci maddeyle başlayalım. İlk bakışta olumlu gibi görünen bu düzenleme 'ÇED Gerekli Değildir' kararının artık verilmeyeceğini söylüyor ancak uygulamada çok daha tehlikeli bir kapıyı aralıyor. Bu düzenlemeyle çevresel etki değerlendirme süreci tamamlanmadan enerji ve maden projelerine ruhsat, teşvik, izin ve onay verilebilecek yani yatırımcı önce ruhsat alacak, faaliyete başlayacak, sonrasında ÇED süreci işletilecek. Oysa ÇED süreci bir ön koşuldur, yatırım, çevresel etkileri baştan değerlendirmelidir. Aksi hâlde, bu sürecin bir anlamı kalmaz. Bu yaklaşım çevre hukukunun ve anayasanın öngördüğü çevre hakkının özüne aykırıdır. ÇED yalnızca bir belge değil, halkın bilgi alma, görüş bildirme, bilimsel katkı sunma ve riskleri öngörme hakkının bir parçasıdır. Önceden yapılan bir değerlendirme olmaksızın ruhsat verilmesi bu hakları ortadan kaldırmak anlamına gelir."

"Çevreyi kirleten artık ödemeyecek, çevresel tahribatın boyutu ne olursa olsun sabit bir ücretle geçirilecek"

"2'nci madde, çevreyle uyum teminatı sistemini değiştiriyor. Mevcut durumda, maden işletmelerinden faaliyet sonrası doğayı eski hâline getirebilmek için bir güvence almaktadır ancak teklif bu teminatı kaldırarak yerine rehabilitasyon bedeli getirmektedir. Yeni sistemde ödenecek bedel madenin çevreye verdiği zarara göre değil yalnızca madenin türü ve alanına göre belirlenecek yani çevresel tahribatın boyutu ne olursa olsun, sabit bir ücretle geçirilecektir. Bu 'Kirleten öder' ilkesini tamamen ortadan kaldırıyor. Oysa çevreye verilen zararın büyüklüğüne göre sorumluluk üstlenmek temel bir hukuki ve ahlaki ilkedir. Bu düzenlemeyle ise zarar büyük de olsa bedel sabit kalacak, yatırımcı sorumsuzluğa teşvik edilecektir."

"Meclis, halk, bilim çevreleri, yerel aktörler dışlanıyor"

"Aynı maddede çok daha kritik bir değişiklik daha yer alıyor, Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlığında kurulacak yeni bir yapı. Bu kurul ruhsatlandırmadan arazi tahsisine, ihtilaf çözümünden çevresel etkilere kadar geniş yetkilerle donatılmaktadır ancak kurulun yapısında yerel yönetimler, meslek odaları, bilim çevreleri ve çevre örgütleri yer almıyor, sadece merkezî idarenin

temsilcilerinden oluşan bir yapı öneriliyor. Bu, karar alma süreçlerinin demokratik katılımdan koparılmasıdır. Dahası, bu kurulun çalışma usul ve esaslarını da Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelik belirleyecek değerli milletvekilleri yani Meclisin denetimi ortadan kaldırılacak, halkın, bilim çevrelerinin ve yerel aktörlerin sürece katılımı tümüyle dışlanacak, bu da yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini açıkça ihlal etmek anlamındadır.”

“Meralar, tarlalar, evler bir sabah kararnameyle yurttaşların ellerinden alınabilir”

“4'üncü maddeyse mülkiyet hakkına doğrudan müdahale niteliği taşımaktadır. Bu maddeye göre stratejik veya kritik maden bulunduğu gerekçesiyle herhangi bir taşınmaz, Cumhurbaşkanlığı kararıyla acele kamulaştırılabilecektir. Ancak neyin stratejik veya kritik olduğuna ilişkin tanım kanunla değil yönetmelikle belirlenecektir. Yani yürütme organı, dilediği madeni bu kategoriye sokabilecek vatandaşın mülkiyet hakkı kolayca elinden alınabilecektir. Oysa mülkiyet hakkı Anayasa'nın 35 ve 46'ncı maddeleriyle güvence altına alınmıştır. Kamulaştırma ancak açık bir kamu yararı varsa mümkündür ve olağanüstü bir istisna olarak uygulanmalıdır. Bu teklifse acele kamulaştırmayı sıradanlaştırmakta, siyasi takdirle her yerin, her arazinin kolayca kamulaştırılmasının yolunu açmaktadır. Bu durum, kırsalda yaşayan yurttaşlarımız açısından ciddi bir tehdit oluşturur. Meralar, tarlalar, evler bir sabah kararnameyle ellerinden alınabilir ve çoğu zaman yargı denetimi bile tamamlanmadan bu uygulamalar hayata geçirilebilecektir. Böyle bir ortamda mülkiyet güvenliğinden söz edilemez.”

“Vicdani ve bilimsel karar alma imkânı ortadan kaldırılacak”

“11'inci maddeye geldiğimizde, kamu kurumlarının değerlendirme esnekliğini ortadan kaldıran bir düzenlemeyle karşılaşyoruz. Bu maddeyle birlikte izin süreci başlamış projelerde kurumlar artık görüş değiştiremeyecek yani başta olumlu görüş verilmişse süreç içinde yeni bir bilgi veya koşullar ortaya çıksa dahi kurumlar bu görüşü revize edemeyecek; bu, kamu yönetiminin dinamik yapısına da aykırıdır. Oysa uygulamada sıkça karşılaşyoruz, çevresel etkiler beklenenden büyük çıkabiliyor, yeni bilimsel veriler sürece etki edebiliyor veya toplumdan ciddi tepkiler gelebiliyor. Bu gibi durumlarda idarenin durumu yeniden değerlendirme hakkı olmalıdır. Danıştayın da bu yönde yerleşik içtihatları vardır. Bu düzenleme, kamu yönetimini donuklaştırmakta, vicdani ve bilimsel karar alma imkânını da ortadan kaldırmaktadır.”

“Mahkemelerin devre dışı bırakıldığı bir sistem kurulmak isteniyor”

“Değerli milletvekilleri, son olarak 12'nci maddeye değinmek istiyorum. Bu madde kamu kurumları arasındaki görüş ayrılıklarının artık yargıya değil doğrudan kurula taşınmasını öngörmektedir. Bu kurulun verdiği karar da bağlayıcı hâle getirilmektedir yani mahkemelerin devre dışı bırakıldığı bir sistem kurulmak isteniyor. Anayasa'nın 125'inci maddesi uyarınca idarenin her türlü işlemi yargı denetimine tabidir. Kurumlar arası uyuşmazlıkların hakemliğini yargı yapar ancak burada yürütmeye bağlı bir kurulun

mahkemelerin yerini alması söz konusudur; bu, yargı bağımsızlığına açık bir tehdittir. Zira, kurulun siyasi niteliği düşünüldüğünde, alınacak kararların hukuka değil siyasi önceliklere göre şekillenmesi kaçınılmazdır.”

“‘Ayakkabıyla dahi girilemez’ denilen Salda Gölü’nü besleyen dağlar dahi tehdit altında”

Değerli milletvekilleri, bu yasa teklifi yalnızca 5 maddeyle değil genel yapısıyla da sakıncalıdır. Torba yasa mantığıyla hazırlanmış, uzun vadeli bir madencilik ve enerji stratejisi içermeyen, sektörler arası dengesizlik yaratan bir düzenlemedir. Ruhsatsız tesislere af getiriliyor, orman arazilerinin kullanımı kolaylaştırılıyor, yerel yönetimlerin onay yetkileri ortadan kaldırılıyor. Yatırımı teşvik etmek elbette ki önemlidir ancak yatırım adına çevresel adalet, demokratik denetim, mülkiyet güvencesi ve yargı denetimi göz ardı edilemez, hızlı yatırım uğruna hukuk devleti ilkelerinden vazgeçilemez. ÇED'siz madencilığe kapı açıyoruz. Ormanları, meraları, su havzalarını ‘maden sahası’ adı altında şirketlere teslim ediyorsunuz ey iktidar sahipleri! ‘Ayakkabıyla dahi girilemez’ denilen Salda Gölü’nü besleyen dağlar dahi bu tehdidin altında. Yasa demek vicdana sığar mı buna, yasa demek vicdana sığar mı; Allah için size söylüyorum! Ayakkabıyla bile girilemeyen Salda Gölü’nü besleyen dağları dahi tehdit ediyorsunuz.”

“Konu maden patronlarının çıkarı olunca yaz tatilinde bile Meclisi çalıştırmayı görev biliyorsunuz”

“İktidar sıralarına soruyorum; Sayın Vekilim, sizden ve 2 kişiden başka kimse yok ama bu kadar önemli gördüğünüz bir yasa... Bakın, bu kadar önemli görüyorsunuz sözde siz değil mi bu yasayı? Millete söz verdiğiniz infaz düzenlemelerine gelince ‘Ekimi bekleyin’ diyorsunuz ama konu maden patronlarının çıkarı olunca yaz tatilinde bile Meclisi çalıştırmayı görev biliyorsunuz; bu nasıl adalet, bu nasıl öncelik sıralaması? İktidar, halkın çözüm bekleyen onca derdine kulak tıkarken Meclisi maden rantı ve doğa talanı için gece gündüz mesaiye zorluyor. Bu Meclis millet için mi çalışıyor yoksa ayrıcalıklı sıralar için mi diyorum ve Genel Kuruldaki iktidar sıralarını milletimizin vicdanına havale ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.”

<https://x.com/avidrissahin/status/1945737453832192097?s=46&t=tv7x6VvFn6jnS-dJro9Wlq>